

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Aardgaswinning in blok N05-A (GEMS-gebied)

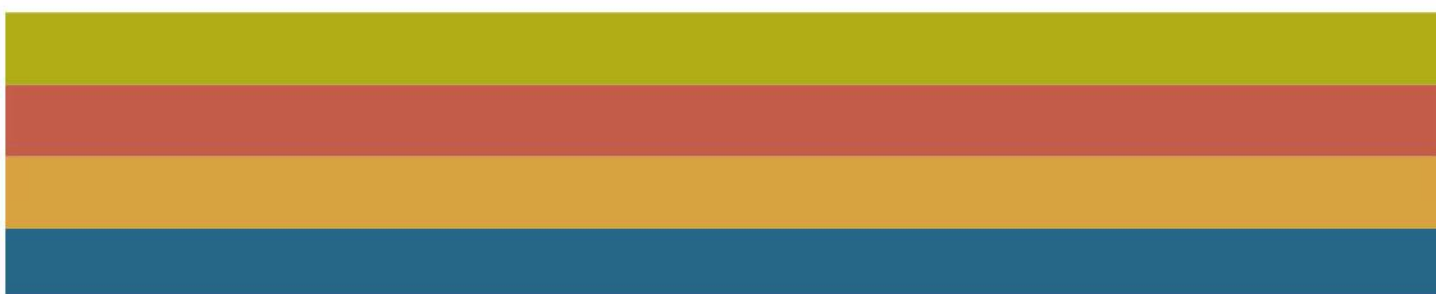
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

18 februari 2022 / projectnummer: 3417

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies over het MER en de aanvulling in het kort

ONE-Dyas wil aardgas winnen uit het veld N05-A en uit omliggende potentiële gasvelden. Deze velden liggen in de Noordzee ten noorden van Schiermonnikoog op de grens van Nederland en Duitsland. Hiertoe wil ze een onbemand productieplatform installeren en vanaf een tijdelijk boorplatform een aantal putten boren. Voor de afvoer van het gas wordt een aardgasleiding aangelegd met aansluiting op een bestaande leiding in de Noordzee. De aanleg van een elektriciteitskabel vanuit een nabijgelegen windpark zorgt voor de stroomvoorziening. Ter ondersteuning van de besluitvorming hierover zijn een milieueffectrapport (MER) en een aanvulling opgesteld.

In een voorlopig advies signaleerde de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') dat belangrijke informatie in het MER ontbrak.¹ Het MER is vervolgens aangevuld², waarna de minister van Economische Zaken en Klimaat de Commissie heeft gevraagd te adviseren over het MER en de aanvulling.

Wat blijkt uit het MER en de aanvulling op het MER?

Het oorspronkelijke voorkeursalternatief is naar aanleiding van de zienswijzen en het advies van de Commissie op een aantal punten aangepast:

- **Nieuwe platformlocatie.** De locatie van het productie- en boorplatform zoals voorgesteld in het MER wordt ongeveer 850 meter naar het zuiden verschoven, waar de zeebodem voornamelijk bestaat uit zand en minder kwetsbaar is voor verstoring. De oorspronkelijke locatie kent door de aanwezigheid van grote stenen een rijk onderwaterleven. Door de verschuiving komt de nieuwe locatie verder weg te liggen van een oesterherstelproject. De gewijzigde locatie zorgt er ook voor dat de elektriciteitskabel vanuit het windpark het gebied met grote stenen ontwijkt en dat er een iets kortere pijpleiding voor de afvoer van aardgas nodig is.
- **Afvoer van boorgruis en boorspoeling op waterbasis.** In plaats van het boorgruis en boorspoeling te lozen, zal dit per schip naar land worden afgevoerd en worden verwerkt of gestort. Hierdoor wordt mogelijke verstikking van bodemleven op de nieuwe locatie voorkomen.
- **Nabehandeling van productiewater.** Voordat het productiewater wordt geloosd, wordt het door een actief koolfilter geleid om verontreiniging van het zeewater te beperken.
- **Geen Vertical Seismic Profiling (VSP)³.** Het nieuwe voorkeursalternatief ziet af van VSP-onderzoek, zodat verstoring van zeezoogdieren door onderwatergeluid vermindert.

Wat is het advies van de Commissie?

De aanvulling op het MER gaat systematisch en uitgebreid in op alle punten van het eerdere advies van de Commissie. De milieueffecten zijn nu voldoende in beeld gebracht.⁴

De Commissie is dan ook van oordeel dat het MER en de aanvulling erop de essentiële milieu-informatie bevatten om een besluit over de aardgaswinning in blok N05-A te nemen.

¹ *Aardgaswinning in blok N05-A (GEMS-gebied, Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport, 21 juli 2021, projectnummer 3417.*

² *Aanvulling MER gaswinning N05-A, ONE-Dyas B.V., GEMS. Royal HaskoningDHV, 24 december 2021.*

³ Met VSP worden doorboorde aardlagen gedetailleerd in kaart gebracht door geluidsgolven de bodem in te sturen.

⁴ Voor de volledigheid merkt de Commissie op dat zij niet toetst aan de Duitse regelgeving.

De wijziging van het voorkeursalternatief leidt tot een activiteit met minder nadelige gevolgen voor het milieu. De Commissie constateert dat de mogelijkheden die het instrument milieueffectrapportage biedt om door onderzoek van verschillende alternatieven te komen tot een zo goed mogelijk voornemen hier op een goede manier zijn benut.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Aanleiding MER

ONE-Dyas wil uit het veld N05-A maximaal 7,5 miljard Nm³ aardgas winnen. Vanaf de voorgenomen locatie wil ze ook proefboringen doen in de omliggende potentiële gasvelden en daar mogelijk aardgas winnen. Het productieplatform wordt gebruikt voor het behandelen van aardgas. Het zal volledig worden geëlektrificeerd. De stroom hiervoor is afkomstig van het nabijgelegen offshore windpark Riffgat. Voor het transport van het gas naar het vasteland is er een pijpleiding gepland. Het voorkeursalternatief zoals geformuleerd in de Aanvulling op het MER gaat uit van een boorlocatie, circa 19 kilometer van Schiermonnikoog, daar waar de bodem vooral uit zand bestaat.

Om de milieugevolgen van de vergunning voor het winnen van aardgas in de Noordzee te kunnen beoordelen is een MER opgesteld. De minister van Economische Zaken is verantwoordelijk voor de m.e.r.-procedure en is het bevoegd gezag voor het verlenen van de Omgevingsvergunning. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is het bevoegd gezag voor de Passende beoordeling en het verlenen van een natuurbeschermingswetvergunning.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3417 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Figuur 1. N05-A aardgasveld, oorspronkelijke en nieuwe locatie van het boor- en productieplatform, inclusief de ligging van de gasvelden en de nieuwe tracés van de gasleiding en de kabel vanuit windpark Riffgat. Bron: Aanvulling MER gaswinning N05-A.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op ontbrekende essentiële informatie.

2.1 Locatiekeuze

Voor de aanvulling is nader bodemonderzoek⁵ gedaan naar de locatiekeuze van het platform. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe platformlocatie, ten zuiden van de oorspronkelijk in het MER gekozen locatie. De nieuwe locatie ligt aan de rand van het gebied met grote stenen met kwetsbare natuur en op 1500 meter afstand van de rand van het oesterherstelproject.⁶ De nieuwe locatiekeuze is goed onderzocht en gemotiveerd.⁷

Het tracé voor de pijpleiding is enigszins aangepast en er zijn drie mogelijke tracés voor de elektriciteitskabel vanuit windpark Riffgat beschreven. De aanvulling geeft aan dat de voorkeur uit gaat naar het meest zuidelijke tracé (zie figuur 1 voor de ligging), omdat met

⁵ De aanvulling bevat een bodemkaart waarop de verspreiding van de grote stenen duidelijk is aangegeven, paragraaf 7.1.5, figuur 7.1, pagina 58.

⁶ Dit was bij het oorspronkelijk voorkeursalternatief 650 meter (de zienswijze van het WNF spreekt over 745 meter).

⁷ Een nog zuidelijker ligging bleek niet uitvoerbaar, omdat de noordelijke prospects dan boortechnisch moeilijk bereikbaar zijn en ook mogelijk leidt tot verstoring van zwarte zee-eenden.

deze route het kwetsbare gebied met grofzandig sediment en grote stenen zoveel mogelijk wordt vermeden.

2.2 Afvoer van boorgruis en boorspoeling

ONE-Dyas heeft besloten alle boorgruis en boorspoeling af te voeren naar land en daar te verwerken of te storten. Hierdoor wordt mogelijke verstikking van bodemleven op de nieuwe locatie voorkomen.

De Commissie beveelt aan om aan de afvoer en verwerking duidelijke voorwaarden in de vergunning op te nemen om de milieueffecten hiervan te voorkomen. Aangegeven wordt dat door het afvoeren een afvalstroom ontstaat, waarvoor 7 extra boottransporten per put nodig zijn.

2.3 Lozing van productiewater

Er is in het nieuwe voorkeursalternatief gekozen om het productiewater voorafgaand aan de lozing van een zuiveringstap te voorzien met een actief koolfilter. Hiermee worden de concentraties van diverse stoffen⁸ verminderd.

De uiteindelijke hoeveelheid benzeen die geloosd wordt blijft wel aan de hoge kant. De verwachting is dat de concentratie in de praktijk lager zal zijn, mede omdat er geen rekening is gehouden met vertering en afbraak die wel optreedt voor de BTEX- stoffen⁹.

De beschrijving van de effecten van de lozing is gericht op de effecten op kwetsbare gebieden, waaronder het oesterherstelproject. De uitgevoerde berekeningen¹⁰ en de manier waarop deze worden weergegeven zijn adequaat. De pluimstudie en de ecotoxicologische evaluatie in de bijlagen geven een goed inzicht in de verspreiding.¹¹ De conclusies zijn hiermee onderbouwd.

In de aanvulling wordt de mogelijkheid benoemd om het vrijkomend productiewater weer in de gasvelden te injecteren.¹² De Commissie beveelt aan hiermee bij de planning van de productie van de verschillende velden rekening te houden. Gelijktijdige productie in de verschillende velden verhindert de injectie van productiewater. Door bij de productie aan te sturen op het zo snel mogelijk beschikbaar maken van één van de velden wordt de mogelijkheid om het productiewater te injecteren vergroot.

---

⁸ Onder andere alifaten, kwik en lood.

⁹ Vluchtige aromatische koolwaterstoffen als benzeen, toluen, ethylbenzeen en xylenen.

¹⁰ Delft 3D modellering met een focus op de onderste waterlaag.

¹¹ De pluimstudie toont overigens alleen de zuidpunt van het oesterherstelproject als een vierkantje. Het was beter geweest de grenzen van dit gebied (500 x 500 meter) in de vorm van een gekanteld vierkantje te tonen. Nu zou ten onrechte de indruk kunnen ontstaan dat de pluim dichter bij het gebied ligt dan de kaarten suggereren.

¹² De aanvulling op het MER geeft op pagina 65 aan dat hiernaar een vooronderzoek wordt opgestart op basis van het kernmateriaal uit de exploratieboring N05-01. Na het in productie nemen van dit veld wordt dit onderzoek uitgebreid.

2.4 Stikstofdepositie

Zowel tijdens de aanlegfase als de gebruiksfase van de aardgaswinning worden mitigerende maatregelen toegepast om de stikstofemissie te beperken. In de voorfase ('predrillen', jaar 1) worden de rookgassen van de dieselgeneratoren van het boorplatform behandeld met Selective Catalytic Reduction (SCR). In de gebruiksfase wordt het platform geëlektrificeerd, waarbij de elektriciteit wordt geleverd vanaf het Duitse windpark Riffgat. Het resultaat van de maatregelen is dat de uitstoot tijdens de aanlegfase en gebruiksfase¹³ sterk wordt gereduceerd.¹⁴ De Aerius-berekening toont aan dat dit in de gebruiksfase (vanaf jaar 4) nergens meer tot een aantoonbare stikstofdepositie leidt.

Tijdens de aanlegfase (jaar 2 en een gedeelte van jaar 3) vindt er volgens het MER, ondanks de genomen maatregelen, een geringe stikstofuitstoot plaats.¹⁵ De aanvulling brengt goed in beeld welke Natura 2000-gebieden mogelijk beïnvloed worden door stikstofdepositie. De depositie varieert in deze fase van 0,01 mol/ha/jaar in het merendeel van de gebieden tot 0,05 mol/ha/jaar in de duinen van Schiermonnikoog (jaar 2) en maximaal 0,01 mol per hectare in jaar 3.

Formeel hoeven de tijdelijke stikstofeffecten uit de aanlegfase volgens de Wet natuurbescherming niet meer bij de natuurvergunning betrokken te worden.¹⁶ Toch is het in een MER van belang dat alle aanzienlijke milieueffecten, ook tijdelijke, in beeld zijn gebracht. Dit geldt ook voor de maatregelen om die effecten te beperken. Voor dit project is dat nu voldoende gebeurd en onderbouwd.

De Commissie onderschrijft echter niet de conclusie in de aanvulling¹⁷ dat er in het geheel geen ecologische doorwerking zou zijn. Overbelasting wordt vaak juist veroorzaakt door cumulatie, zoals door een grote hoeveelheid aan projecten zoals aardgasveld N05-A, die stuk voor stuk een minieme en nauwelijks meetbare bijdrage hebben maar bij elkaar opgeteld wel degelijk significant zijn. In overbelaste gebieden heeft elke toevoeging daarmee per definitie een ecologische doorwerking.

2.5 Overige aspecten

Nut en noodzaak

Het nut en de noodzaak van het project zijn in de aanvulling afdoende beschreven.

De Commissie waardeert het dat gekozen wordt voor het elektrificeren van het platform, waardoor emissies naar de lucht¹⁸ zoveel mogelijk worden beperkt.

---

¹³ Dit geldt voor stikstof maar ook voor bijvoorbeeld CO₂.

¹⁴ Door de mitigerende maatregelen neemt de berekende uitstoot in de voorfase af van 22,9 tot 5,9 ton, in de gebruiksfase van 90,1 tot 4,6 ton (jaar 3) en van 57,3 tot 0,3 ton per jaar (vanaf jaar 4 tot het einde).

¹⁵ 22 ton in jaar 2.

¹⁶ Op 1 juli 2021 is artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden, en tegelijk artikel 2.5 Besluit natuurbescherming. Hierin wordt bepaald dat de stikstofeffecten uit de aanlegfase niet betrokken hoeven te worden bij het besluit over een natuurvergunning. Deze wetswijziging heeft geen betrekking op de inhoud van een plan-MER en een project-MER en ook niet op besluitvorming over plannen zoals bestemmingsplannen.

¹⁷ Pagina 46, paragraaf 5.5.3, punt 5 van de aanvulling op het MER.

¹⁸ Van bijvoorbeeld broeikasgassen en stikstof.

Zwarte zee-eenden

Voor de aanvulling zijn veel data verzameld. Deze zijn gespiegeld aan de diepteverdeling en verstoringcontouren. Het onderzoek maakt aannemelijk dat de nu gekozen platformlocatie nog noordelijk genoeg ligt om geen grote verstoring van zwarte zee-eenden te veroorzaken.

Geluid

Op de nieuwe platformlocatie kunnen grote stenen onder de zeebodem voorkomen. Er kunnen daardoor geen zuigankers gebruikt worden om het platform in de zeebodem te verankeren. Heien blijft noodzakelijk. Ten opzichte van de beschrijving in het MER verdwijnt de Vertical Seismic Profiling. Dit vermindert de belasting door onderwatergeluid.

Door de verplaatsing van de installaties verschuiven de geluidcontouren enigszins ten opzichte van het oorspronkelijke plan. Er zijn dan nog steeds maatregelen nodig om de geluidemissie tijdens het heien te beperken, vooral om in het Duitse deel van de Noordzee aan de eisen te kunnen voldoen¹⁹. Dit is met de voorgenomen maatregelen te realiseren. In de WABO-vergunningaanvraag worden geluidbeperkende maatregelen benoemd.

Cumulatie van milieueffecten

In het studiegebied vinden ook veel andere activiteiten plaats door verschillende gebruikers²⁰, waardoor cumulatie van depositie, onderwatergeluid en trilling optreedt met mogelijke natuurschade tot gevolg. De aanvulling geeft nu de verwachte datum van activiteiten van derden aan.²¹

Ten aanzien van het onderwatergeluid geeft de Commissie aan het bevoegd gezag in overweging in samenwerking met andere overheden een boekhouding van activiteiten te ontwikkelen voor het gebied als geheel. Hierin kan worden bijgehouden waar en wanneer precies welke activiteiten plaatsvinden en met welke belasting. Er komt zo inzicht in de actuele gebruikruimte en er ontstaat voor initiatiefnemers een simpeler mogelijkheid om activiteiten onderling goed af te stemmen.

---

¹⁹ Het gaat om een reductie van minstens 8dB.

²⁰ Visserij, zand- en schelpenwinning, scheepvaart, recreatie en defensie.

²¹ Een overzichtelijk diagram met alle toekomstige activiteiten van andere initiatieven van derden en van ONE-Dyas, uitgezet tegen de tijd, had een beter overzicht over de diverse activiteiten kunnen geven.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom MA
drs. Jan van Dalfsen
drs. Tjeerd Gorter (secretaris)
drs. Sander Kabel
dr. Godfried van Moorsel
drs. Marieke van Rhijn (voorzitter)
ing. Eddy Wymenga

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvergunning, mijnbouwvergunning en vergunning(en) ingevolge de Wet natuurbescherming (gecoördineerd met de omgevingsvergunning).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit C17.2 en D17.2 "De winning van meer dan 500.000 m³ gas per dag" en D08.1 "De aanleg, wijziging of uitbreiding van een buisleiding voor het transport van gas". Daarom is een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

Minister van Economische Zaken en Klimaat en minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Initiatiefnemer besluiten

ONE-Dyas B.V. namens EBN B.V., Hansa Hydrocarbons Limited en ONE-Dyas.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij dit advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3417](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

